
Aleksandria. Kom el Dikka

Informator Archeologiczny : badania 20, 243-244

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Starożytności Cypru prace konserwatorskie w obrębie Domu Alona, zmierzające do trwałego zabezpieczenia pomieszczeń z mozaikami.

E G I P T

ALEKSANDRIA
Kom el Dikka

Polsko-Egipska Misja Konserwatorsko-
Archeologiczna w Aleksandrii

Pracami konserwatorskimi oraz badaniami architektonicznymi kierował dr inż. arch. Wojciech Kołgataj. Uczestniczyli: dr inż. Jan Borkowski, dr Anna Stępkowska, mgr inż. arch. Jacek Kosiński, Wojciech Grygorjew - konserwator kamienia, Grzegorz Dąbrowa - konserwator, oraz mgr Grzegorz Majcherek - archeolog.

Pracami archeologicznymi Misji Stacji w okresie od 1.III do 10.V.87 kierował doc.dr hab. Zsolt Kiss. Uczestniczyli: dr hab. Barbara Lichocka, mgr Katarzyna Zagórska, mgr Henryk Rysiewski, mgr inż. arch. Krzysztof Kamiński.

Opracowania naukowe przeprowadzali: prof. dr hab. Zofia Sztetyło, dr Jolanta Młynarczyk oraz dr Barbara Tkaczow.

Całoroczna Misja prowadzona i finansowana przez Polską Stację Archeologii Śródziemnomorskiej UW oraz Egipską Organizację Starożytności.

- I. W okresie od 1 września 1986 do 1 lipca 1987 prace konserwatorskie prowadzone były zarówno w Teatrze, jak w Termach i Cysternach. Przebiegały one zgodnie z planem zaakceptowanym na posiedzeniu High Committee EAD w dniu 26.XI.1985 r. Prace ziemne i aranżacyjne otoczenie odkrytych obiektów, ledwie zaczęte, nie zostały zaawansowane zgodnie z planem z powodu niewycofania się jednostki wojskowej z zachodniej części terenu co uniemożliwiło w/w prace. Z tego powodu nie przystąpiono tak jak planowano, do uporządkowania portyku teatralnego oraz całego terenu na zachód od niego wraz z ukształtowaniem skarp oraz urządzeń odwadniających.
1. W Termach obok konsolidacji dużej partii sklepień podziemnego zaplecza słuźebnego od strony północno-zachodniej przygotowano 3 kolumny portyku północnego do anastylozy. Prace wymagały rekonstrukcji i uzupełnienia fundamentów oraz bez tegoż portyku, zniszczonych we wczesnym średniowieczu.
2. W Teatrze przystąpiono do anastylozy południowej ściany westybulu z oryginalnego materiału ściany zwalonej po trzęsieniu ziemi w V w., oraz do rekonstrukcji południowego skraj ściany frontowej teatru. Prace te podjęto ze względu na nową aranżację terenu i zejść na poziom ulic późnorzymskich.

Niezależnie od tych prac wykonano przeniesienia na nowy podkład mozaiki o wzorze geometrycznym i wymiarach 180 x 150 cm, pochodzącej z wykopalisk willi rzymskiej, odkrytej w połowie lat siedemdziesiątych pod portykiem teatralnym przed frontem teatru.

3. W Cysternach przystąpiono do konsolidacji i częściowej rekonstrukcji północno-wschodnich partii budynku.

Ściana północna została skonsolidowana metodą sprężania. Spękane i wychycone fragmenty ściany zewnętrznej zostały zakotwione i sprężone z partiami wewnętrznymi konstrukcji. Przeprowadzono badania archeologiczno-architektoniczne ściany wschodniej Cystern. Wykonano projekt koncepcyjny jej zabezpieczenia i częściowej rekonstrukcji. Wykonano obliczenia statyczne, projektowane przybór i łuków. Cysterna posadowiona jest ponad podziemnym antycznym zrujnowanym akweduktem, stąd pochodzą jej znaczne zniszczenia i zagrożenia jakim uległa zarówno w starożytności jak i po odkopaniu.

- II. Prace archeologiczne koncentrowały się i w tym sezonie na odcinku G-południ e. Sondaż nieznacznie poszerzony od strony zachodniej oraz pogłębiony aż do późnorzymskich poziomów użytkowych umożliwił wstępną interpretację trzech pomieszczeń przyległych od południa do zachodniego skraju pasażu. Pomieszczenia te funkcjonalnie związane z termami ulegały przebudowom w tych samych okresach co cały kompleks architektoniczny odkryty na Kom el Dikka. Odkrywane elementy architektoniczne wraz z nawarstwieniami zdają się wskazywać nie tylko na ewolucję kształtów tych pomieszczeń, lecz także na zmiany ich funkcji. W okresie najwcześniejszym były to wnętrza służebno-magazynowo-sklepowe. W okresie późniejszym służyły jako rekreacyjne (audytoria, poczekalnie). Nie została wyjaśniona sprawa wejścia do kompleksu podziemnych pomieszczeń zaplecza term, które znajduje się pod jednym z tych pomieszczeń (zachodnie) jak również datowanie i re-lacja wczesnych fragmentów konstrukcji względem zabudowy III i IV w. na tym terenie.

DEIR EL-BAHARI

Świątynia Hatszepsut

Misja Polsko-Egipska

Misja Polsko-Egipska kierowana przez architekta Zygmunta Wysokiego i dra Janusza Karkowskiego (strona egiptologiczna) pracowała w okresie 24.10.86 do 12.4.87.

Pozostali członkowie misji:

Architekci - Piotr Dąbrowski, Andrzej Kwaśnica, Waldemar Połoczanin, Adam Stefanowicz; konstruktor Bernard Hoffman; Technicy - Kazimierz Bielenia, Wincenty Surzyn, Zbigniew Surzyn; Egiptolodzy - Krystyna Polaczek, dr Zbigniew Szafranski, dr Maciej Witkowski; Rysownicza - Zofia Lotholz; fotograf - Grzegorz Wyrzykowski.

Poza tym przez 2 tygodnie pracował w Deir el-Bahari zespół geologów z Uniwersytetu Warszawskiego Doc. Ryszard Kaczyński, doc. Andrzej Drągowski i